איכא בינייהו גזירת שיקוע [א]והאמר רבי יוחנן קידש ידיו לתרומת הדשן למחר אין צריך לקדש שכבר קידש מתחילת עבודה בשלמא לרבא דמוקים להיא כרבי אלעזר ברבי שמעון הא כרבי אלא לאביי דמוקים לה כרבי קשיא דרבי אדרבי מאי שנא התם דמשקע ליה ומאי שנא הכא דלא משקע ליה דמסלק ליה והדר משקע ליה אי הכי למחר [א] אינו מקדש [ב][אמאי אין צריך לקדש] למימרא [ב] דלמתירין [ג] מיחזא חזי היינו דרב חסדא איכא בינייהו מצות שיקוע מיתיבי [ג]לא היו רואין אותו ולא שומעין את קולו עד ששומעים קול של עץ שעשה בן קטין מוכני לכיור והן אומרים הגיע [עת] קידוש ידים ורגלים מן הכיור מאי לאו דמסלק ליה אלמא משקע ליה לא דמשקע ליה אי דמשקע ליה מי משתמע קליה משקע [ד] ליה בגילגלא לישנא אחרינא דמשקע ליה בחומרתיה כי היכי דלישתמע קליה ולשמעי וליתי והא הוה [ד]גביני כרוז בי [ה] תרי היכרי הוו עבדי דשמע מהאי אתי ושמע מהאי אתי: גופא [ה]אמר רבי יוסי ברבי חנינא כל [א]כיור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו אין מקדשין בו שנאמר [ו]ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו וגו׳ מיתיבי [ו]כל הכלים מקדשין בין שיש בהן רביעית

כל הלילה רק בשקיעת החמה ובעמוד השחר והיינו גזירת שיקוע דקאמר בסמוך דגזרינן שיהא משוקע כל הלילה עד תרומת הדשן כדי שידעו העולם שלא שקעוהו מבעוד יום כי אם להיות זכורים על ידי כך שיקוע דסוף כל הלילה שכשמלאוהו [כא] משוקע בשעת תרומת הדשן יחזרוהו וישקעוהו קודם היום כי אם יעלוהו לאחר שקיעת החמה יש לגזור שמא יאמרו שלהכשירו לעבודת מתירין למחר שיקעוהו בשקיעת החמה וכשר למתירין אף על פי שיעלהו לאחר שקיעת החמה ופריך אי הכי היינו דרבי חייא כרבי יוסף שפוסל למתירין בשקיעת החמה כי לרב חסדא שאינו פוסל למתירין אלא בעמוד השחר לא איכפת לן במה שיכשירום למחר למתירין כי בשיקוע דעמוד השחר מתכשר אפי׳ למתירים ומשני איכא בינייהו גזירת שיקוע דרבי יוחנן גזר [כב] להשהותו בשיקוע משום שיקוע דשקיעת החמה שאנו צריכין אז לשקעו כדי להזכיר שיקוע דסוף הלילה שלא יאמרו שאינו להזכיר אלא להכשיר למתירין ולכך צריך להשהותו עד תרומת הדשן כדפרישית ורבי חייא בר יוסף לא גזר [כג] והא״ר יוחנן קידש ידיו לתרומת כו׳ בשלמא לרבא דמוקי ליה להאי כרבי אלעזר בר׳ שמעון הא כרבי [כד] איכא למימר דסבירא ליה לרבא דלרבי אלעזר ברבי שמעון לא פסלה לינה במי כיור כמאן דאמר לעיל כמחלוקת כזו כך מחלוקת כזו ולא כהאי [כה] דלא פשיט ליה לעיל ולמחר אינו מקדש דבמילתיה דאילפא אינו צריך לקדש קאמר כרבי אלעזר ברבי שמעון ולא קאי אמי כיור לפוסלם למחר כי כשרים הם לרבי אלעזר בר״ש אלא לאביי דמוקי לה כרבי קשיא דרבי אדרבי דמאי שנא בהא דכיון דשקעו שוב אינו מעלהו דמצריך לשקעו כדי להזכיר שישקעוהו בסוף הלילה ומאי שנא בהא דקאמר דכבר קידש מתחילת עבודה דתרומת הדשן תחלת עבודת היום שמשם ואילך עסוקים בעבודת היום בלא הפסק וכל שעה מקדש ועומד כל הבא לעבוד משם ואילך משמע דלא משקע ליה אחר שהעלהו לתרומת הדשן שאם כן יש הפסק בדבר ומשני הא דקרי ליה תחילת עבודה לאו משום דלא משקע ליה דודאי מסלק ליה והדר משקע ליה וקצת יש תימה בין לפי׳ זה בין לפירוש אחר לישנא דמסלק ליה דהא נמי היה יודע דמסלק ליה ואין קשה לו אלא משיקוע (דבתרא) מאי שנא הכא דמשקע ליה ומאי שנא התם דלא משקע ליה: **אי** משקע ליה. שהיה למעלה וכרב חסדא ומורידין [כו] לבור הלא אין קולו נשמע וא״ת ליפני דנשמע קולו דקתני היינו בהעלותו וי״ל היינו [כז] דקא אמר דמשקע ליה בגלגלא (כגון) לבור והקול שנשמע היינו בהוליאו מן הבור ומעלהו ואי בעית אימא דמשקע בחומרתיה [כח] דהיה בגלגלא אף השיקוע כדי להשמיע קול הרבה בהורידו ובהעלותו [כט]: **הגה״ה איכא** בינייהו גזירת שיקוע. פירש רש״י משקעו בערב שלא ישכח לשקעו בעמוד השחר אבל לילה אינו פוסלו כלל לעבודת דם למחר אם משקעו בעמוד השחר ולרבי חייא לילה פוסלו וקשה אם כן איכא בינייהו טובא דלרבי יוחנן לילה אינה פוסלת ולרבי חייא פוסלת ועוד [ל] דליפרך מיד היינו דרב חסדא [לא] ועוד דבסמוך פריך מכח למחר אינו צריך לקדש אלמא למתירין חזי היינו דרב חסדא משמע דבלאו הכי היה דלמחר וכו׳ לא הוה מצי למפרך מידי לכך נראה לי גזירת שיקוע ואם לא שיקעו יהא פסול מדרבנן לעבודת דם משום לילה [לב] אפילו שקעו בעמוד השחר ולר׳ חייא יהא פסול מן התורה ולכך פריך למחר אינו צריך לקדש אלמא אפילו מדרבנן כשרה לעבודת דם ואין לילה פוסלן ואם כן היינו דרב חסדא וקאמר איכא בינייהו מצות שיקוע. כרו״ך:

איכא בינייהו גזירת שיקוע. כלומר הא דאוקים אין מעלהו דרבי יוחנן משום פסול עבודת יום לא כדקס״ד שיהא הלילה פוסלו לעבודת היום כרבי חייא אלא שמא לא יחזור וישקענו ונמצא עמוד השחר פוסלו לעבודת מחר ולעולם (אם שקעו קודם עמוד השחר כשר) והיינו דלא נקט רבי יוחנן לישנא דפסולה אלא לשון איסור העלאה שלא יגרמו להן ליפסל דכיון דקדש להו בכלי שרת מלוה לשמרן כשאר קדשים ומיהו בהעלאה לא מיפסיל ולקמן פריך היינו דרב חסדא דאמר לילה לא פסיל אלא עמוד השחר פוסל ורבי חייא לא אסר ליה להעלותו משום גזירת שיקוע אלא דבהעלותו [ו] נפסל מיד לעבודת מחר הלכך נקט לשון נפסלין: **והאמר רבי יוחנן כו׳.** אלמא (א) אמר שמעלהו לקדש לתרומת הדשן ולא הצריך לחזור ולשקעו ובשלמא העלאתו לא קשיא לן דלא סגי בלאו קידוש זה שזוכה לפייס של תרומת הדשן ולגזירת שיקוע ליכא למיחש דכיון שמלאו משוקע והעלהו ועכשיו הגיע הזמן הסמוך לפסולו לא פשע ביה והדר משקע ליה ולא דמי למעלהו בלילה שמניחו לקדש בו כהנים הבאים תמיד להקטיר ואתי למיפשע ביה אלא הא קשיא לן [ז] דלא איירי בה רבי יוחנן במצות שיקוע [ח] ונימא לנישקעיה: **בשלמא לרבא דמוקי.** לעיל [כ.] הא מילתא דר׳ יוחנן אליבא דרבי אלעזר דאמר אין לינה מועלת בקידוש איכא למימר דמשום הכי לא חש [ט] לשיקועו דקסבר רבי אלעזר דבמי כיור גופייהו נמי לא פסלה לינה: **הא.** דאמר ר׳ יוחנן לעיל אין מעלהו: **כרבי.** אמרה דאמר לינה מועלת בקידוש וכל שכן במי כיור: **אלא לאביי דאוקים.** לעיל כרבי קשיא דרבי אדרבי דלעיל א״ר יוחנן אליבא דרבי [י] לגזירת שיקוע חיים והכא נמי נשקעיה והכא ליכא למיתלי טעמא במודה רבי למקרות הגבר עד לפרא לא פסלה לינה דבשלמא גבי קידוש דפסול לינה דידיה דרבנן שהרי אין המים בעולם הוא דאיכא למימר הכי אבל מי כיור דהוו קמן וקדושת כלי עליהם ולינה דידהו דאורייתא עמוד השחר הוא דגריס ליה: **מאי שנא הכא דמשקע ליה.** כלומר מאי שנא גבי אין מעלהו דחש לגזירת שיקועו [יא] ומ״ש כו׳: **דמסלק ליה והדר משקע ליה.** לאחר קידוש תרומת הדשן ורבי יוחנן הוא דלא איירי בתקנת מי כיור אלא בהלכות קידוש לאשמועינן דמודי רבי מקרות הגבר עד לפרא לא פסלה לינה: הכי גרסי׳ **אי הכי למחר אינו מקדש** [יב] **אין צריך לקדש היינו דרב חסדא כו׳.** אי הכי דלר׳ יוחנן אוקמא דלילה לא פסל ולמחר אינו מקדש בתמיה [יג]: **אמאי.** א״ר יוחנן משמיה דאילפא מקדש ממנו לעבודת לילה ולמחר אינו מקדש דשמעי׳ מיניה דמשום דלא שיקעו בערב קא פסל להו קידוש [יד] מחר: ומשני **אין צריך לקדש.** קאמר דכיון שקידש לעבודת לילה אין צריך [טו] למחר ואשמעי׳ דאין לינה מועלת בקידוש וכדרבי אלעזר: **היינו דרב חסדא.** השתא דאוקמא [טז] אין מעלהו דר׳ יוחנן משום פסול עמוד השחר אבל לילה לא פסיל היינו דרב חסדא: **איכא בינייהו מצות שיקוע.** לר׳ יוחנן מצות שיקוע מבערב כדי שימלאהו משוקע בקידוש תרומת הדשן ויהא נזכר לחזור ולשקעו והיינו דקאמר (ב) כיון ששקעו אלמא מבערב הוא משקע ליה ולרב חסדא לא הזהירו בו כל כך ואין מצות שיקועו אלא סמוך לזמן פסולו קודם עמוד השחר: **לא היו רואין אותו כו׳.** [במי סוכה] בתרומת הדשן קמיירי במסכת תמיד כשהיה נכנס לעזרה לקדש ידיו ורגליו לא היה מכניס בידו לא נר ולא אבוקה אלא מהלך לאור המערכה ולא היו רואין אותו אחיו [הכהנים] שהיו בבית מוקד עד ששומעין כו׳: **והן אומרים הגיע.** לכיור מזרזין את עצמן להיות נכונים להעלות אפר לתפוח לאחר שירד זה מן המזבח כדתנן לעיל [כ.] גבי ראוהו אחיו הכהנים שירד: **מאי לאו.** האי שמיעת קול העץ דקתני דסליק ליה לכיור מן הבור אלמא משוקע הוה וקשיא ליה [יז] לרב חסדא דאמר לא משקע ליה עד לפרא: **לא דמשקע** [יח]. השתא: **מי משתמע קליה.** הלא אין מוכני צריך לשוקעו אלא להעלותו אבל שיקועו משלשלו לבור והוא נופל מאליו: ומשני **דמשקע ליה בגלגלא.** כי היכי דלישתמע קליה וישמעו הכהנים [יט] הישנים בעיר ויבאו לפייס דתנן במסכת תמיד (פרק ג מ״ח) מיריחו היו שומעין את קול העץ שעשה כו׳: **בחומרתיה.** גלגלא: **והא** [כ] **גביני כרוז.** שהיה מכריז עמדו הכהנים לעבודתכם ולוים לדוכנכם וישראל למעמדכם: **גביני.** שם האיש: **בי** [ה] **תרי היכרי הוו עבדי.** שתי היכרות עושין לדבר: **כל הכלים מקדשים.** מים שנתקדשו בהן לקדש את הידים ורגלים:

בין

עין משפט נר מצוה

נד א מיי׳ פ״ה מהל׳ ביאת מקדש הלכה יג:
נה ב מיי׳ שם הלכה יח:

תורה אור השלם

ו. וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם: שמות מ, לא

מוסף רש״י

אי הכי למחר אינו צריך לקדש למימרא דלמתירין מיחזי היינו דרב חסדא. אי הכי (אליבא) דרבי אמרה כאביי וקאמר למחר אין צריך לקדש, אשמועינן ביה תרתי, חדא דמודה רבי דמקרות הגבר ועד לפרא לא פסלה לינה, ועוד אשמועינן דמים שילאו מן הכיור בלילה לא פסלן הלילה להיות ראויין לקדש מהן לעבודת מתירין, א״כ היינו דרב חסדא, והא דאמר ר׳ יוחנן לעיל אדרב חסדא כיור שקעו שוב אין מעלהו דמפרשי לה משום גזירת שיקוע (או) (ואין) משקע ליה כשירין, נימא וכן אמר ר׳ יוחנן כר׳ חסדא (כ״ש). גביני כרוז. גביני המכריז (יומא כ:). כל כיור שאין בו. שאין מחזיק מים כשיעור ארבע קידושין: ארבעה כהנים וכו׳. משה ואהרן תרין, ובניו תרין, שאף משה כהן היה בז׳ ימי המילואים, ואע״ג דלא הכהו כבת אחת מיהו קרא לגבי מידרים (לעיל יט.). ושם מי למילואים הוספו טלם לכהונה, ותרגומו ומקדשין מיניה, כי ביום קידש משה עמהם (שמות מ, לא):

שיטה מקובצת

איכא בינייהו גזירת שיקוע. לכאורה משמע דהיינו דלעולם ר״י סבר כר׳ חייא בר יוסף דלמתירין [כמתירין] כר׳ אלא דר״י מחמיר יותר [שלא] להעלותו אף לאחרים בלילה שמא ישכח לחזור (ולשקעו) [ולשקעו] למחר ונמצא עמוד השחר פסלו למחר אף לאחרים דיכולו קדשים לבית הפסול, אבל אי העלהו כדיעבד או שלא שקעו בשקיעת החמה מקדש הימנו לעבודת הלילה, אבל ר׳ חייא בר יוסף לא גזר כלל, ות״ה היה מעלהו אפילו לתרומת הדשן ולא חיישינן שמא ישכח לחזור (ולשקעו) [ולשקעו] כיון (שמשם) [שהוא] תחלת עבודת היום ומלאוהו משוקע וסמוך לפסולו, לא אתי למפשע. וקשה למורי דהאיך נאמר שיסבור ר״י למתירין כמתירין כר׳ כיון דלא משמע ולא מוכח מתוך דבריו, דהי נמי אתיין דסבר למתירין כאחרים איכא למגזר שפיר גזירת שיקוע. לכך נראה כפ״ה דאע״ג דהשתא נאמר דר״י סבר כרב חסדא דלמתירין כאחרים יהאי אין מעלהו לעבודת היום דקאמר ר״י לאו משום פסול שיהא הלילה פוסלו לעבודת היום כר׳ חייא דלמתירין כמתירין, דהא סבר ר״י דלמתירין כאחרים, אלא משום שמא ישכח לחזור ולשקעו כפירש״י, ולהכי נקט אין מעלהו ולא לישנא דפסול דלא אסר רק להעלותו שלא יגרום להם לפסול ומצוה לשומרם כשאר קדשים אבל לעולם אם העלם ושקעם בעמוד השחר לא מיפסלי אף למתירין. ות״ה קשה תרתי דכל זה חסר מן הספר שלא נשנת הפי׳ דאין מעלהו לעבודת היום כמו שהיה סובר המקשה, ועוד מיד הוי ליה למיפרך היינו דרב חסדא, ועוד מדמקשה לקמן אי הכי היינו דרב חסדא מכלל [illegible]

[illegible] הפירושים חדי שנא הכא דגרסי׳ גזירת שיקוע ולקמן גרסי׳ מצות שיקוע, והכל אחד הוא. לכך נראה כפי׳ דאין דלאו מעלהו לעבודת היום שלא יפסול למתירין כר׳ חייא דלמתירין כמתירין, אלא דמוסיף הוא על ר״ח גזירת שיקוע פי׳ כיון דלמתירין כמתירין אסור להעלותו כלל בלילה שאם היה מעלהו כלל לאחרים, [illegible]

מסורת הש״ס

א) לעיל כ. [ושם], ב) רש״ק, ג) תמיד כח., ד) [יומא כ:] תמיד ל:, ה) [לעיל יט:], ו) ירושלמי יומא פ״ד סוף ה״ה.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה והאמר רבי יוחנן כו׳ דלאחר שמעלהו לקדש לתרומת הדשן לא הצריך: (ב) ד״ה איכא בינייהו כו׳ והיינו דקאמר כיור שפקעו:

שינויי נוסחאות

א] למחר אין צריך לקדש למימרא וכו׳ כל״ל [illegible] וכעי״ז בפר״ח הנהגה, ועי׳ פ״מ וטה״ק, והגר״א ל״ג תיבת אמאי כנמ׳ וכרש״י: ב] למימרא וכו׳ חד לפירש״י ל״ג לה [illegible] אבל בנוסף פי׳ של רש״י [illegible] כ״שן גרים ליה: ג] דלמתירין נמי מיחזא [illegible]: ד] כ״ל דמשקע [illegible], וכקנת כת״י גר׳ מפיק ליה, ועי׳ תד״ה אי: ה] ל״ל אבי [illegible]: ו] דבהעלאתו [illegible]: ז] ל״ל לן [illegible]: ח] פ״ל ולא אמר לאחר תרומת הדשן תחזר ומשקעו [illegible]: ט] חש למיתני וחוזר ומשקעו דקסבר כו׳ [illegible]: י] דרבי דחייש לגזירת שיקוע והכא לא אמר דנשקעיה והכא ליכא למימר דטעמא דמודה רבי כו׳ [illegible]: יא] ל״ל שיקוע [illegible]: יב] מקדש אמאי אין כל״ל [illegible] וכ׳ שום אי׳ מ״ם משם הגר״א: יג] בתמיה אמאי הד״א [illegible]: יד] ל״ל לקידוש [illegible]: טו] צריך לקדש למחר [illegible]: טז] דאוקמת [illegible]: יז] תיבת ליה נמחק [illegible]: יח] דמשקע ליה [illegible]: יט] הכהנים בעזרה וניתו כל״ל [illegible]: כ] והא הוה [illegible]: כא] ל״ל שכשימצאוהו [illegible]: כב] גזר להשהותו בשיקוע דשקיעת החמה משום שיקוע שאנו צריכין כו׳ כל״ל [illegible]: כג] גזר ופריך והא״ר [illegible]: כד] גי׳ ל״ק כרבי דאיכא דס״ל דלראב״ש לא פסלה לינה אפילו במי כיור: כה] ל״ל כהאי [illegible]: כו] ל״ל ומורידו [illegible]: כז] והיינו דקמשני משקע ליה בגילגלא והקול כו׳ כל״ל [illegible]: כח] בחומרתיה בגילגלא ואף השיקוע היה כדי כו׳ כל״ל [illegible], ועי׳ תו״ג: כט] עי׳ מהר״ם ש״ף: ל] ועוד קשה דליפרוך כו׳ ועוד מדפריך בסמוך מכח כו׳ [illegible]: לא] עי׳ צאות שלמה״ז, ועי׳ רש״ק חסדא ובסמוך פריך כו׳, ועי׳ בטה״ק כילור חולק הגירסאות: לב] ל״ל לינה [illegible]: לג] קטע זה נראה חסר בתחילתו [illegible]:

שיטה מקובצת (המשך)

דלא הוי להעלאה שהיתה בלילה דכשירי אף למתירין, והיינו דקאמר אינו מעלהו לעבודת היום והיינו מתירין אבל לעבודת הלילה אם עבר והעלהו כר״ח בר יוסף כר׳ ולאחרים. ותרומת הדשן איכא למימר דמעכבת לא בכסאי [illegible]: בשלמא לרבא כו׳. עי׳ בהשמטות בסוף המסכת: אלא לאביי דמוקים כו׳. עי׳ בהשמטות בסוף המסכת: דמסלק ליה כו׳. עי׳ בהשמטות בסוף המסכת: אי הכי למחר אינו מקדש כו׳. עי׳ בהשמטות בסוף המסכת: הא״ל דפשיטא דלמתירין גבי מידוא חזי היינו דרב חסדא איכא בינייהו מצות שיקוע. כלומר לפי׳ דאית ליה גזירת שיקוע כדפי׳ מ״מ אית ליה מצות שיקוע שמצוה להשהותו בשיקוע כל הלילה עד זמן תרומת הדשן, ולרב חסדא לית ליה מצות שיקוע, ולכאורה נראה דלרב חסדא לא היה משקע כלל [עד] לאחר תרומת הדשן, וזה קשה מדקאמר ר״י כיון ששקעו בשקיעת החמה משמע דשיקוע בשקיעת החמה דבר פשוט הוא לכ״ע, לכך

נראה דר״ח מודה דצריך לשקע בשקיעת החמה ולא פליג אר״י אלא משעלאות לילה, דר״י סבר כיון ששקעו שוב לא יעלהו כל הלילה עד תרומת הדשן, ור״ח סבר דאע״ג דצריך לשקע בשקיעת החמה מ״מ מעלהו בלילה לאחרים ושרים ואין צריך להשהותו בשיקוע עד תרומת הדשן, ור״ח ילמוד לכם לאותו שיקוע דשקיעת החמה כיון דלמתירין כאחרים, ור״ל דכל זה לאו אלא כי אם שגל ידי כך יהיה זכור משיקוע של עמוד השחר, ועוד פליגי דרב חסדא סבר דדי לו בשיקוע של שקיעת החמה כדי להזכיר משיקוע של עמוד השחר ור״י סבר דלא יזכור משיקוע של עמוד השחר אם אינו מולאו משוקע בשעת תרומת הדשן ולכן נמי קבעו אותו שיקוע בשקיעת החמה שהיא שעה מסויימת ולא קבעוהו בחלי הלילה או בתחילת הלילה דלמא אתי למיעבד ולא יזכור לשקע כלל גם בשיקוע [עמוד השחר לאחר] תרומת הדשן. והא דקאמר איכא בינייהו מצות שיקוע ר״ל איכא בינייהו אם מצוה להשהותו משוקע כל הלילה עד תרומת הדשן [illegible] לא דמשקע ליה. פי׳ [illegible] משום לישנא למה משקע ליה והדר מיד יעלו אחיו הכהנים שאינו צריכין לעבודתו כדי לקדש ידיהן. אלא ודאי היה משקע כדי להשמיע קול. שליק משמעתת דמי כיור [illegible]:

לאחרים, למחר נפיק מיניה חורבה דכיון [דמעלהו] בעמוד השחר ויעשה קידוש לאחרים אתי לאכשוריה נמי למתירין. וכ״ת מ״ש גזרינן הכי, י״ל משום דכהולים לאתי משוקע בעמוד השחר יאמרו משוקע היה כל הלילה וחזר אף למתירין, [ואפיק] מיניה חורבה, לכך אינו מעלהו כלל. וכשאת ניחא דמוכח שפיר ממילתיה דקאמר שוב אינו מעלהו דלית ליה למתירין כמתירין ומהאי טעמא נפיק מיניה חורבה, דלי סבירא ליה (לאחרים) [למתירין] כאחרים אתי חורבה נפיק. אבל ודאי כדיעבד אם העלהו בלילה יקדשו לאחרים מהני הקידוש. גם השתא ניחא נמי האי דנקט לשון גזירת כיון דמשום שמא יבא לידי חורבה הוא. ויש להקשות [והוא] שאם היה מעלהו למחר לאחר שיקוע שיקדשו לאחרים אתי לקדושי אף למתירין משום דלאמרי כאם משיקוע עמוד השחר מועיל לאחרים אע״ג דפסול לינה עמוד השחר פוסל בו ופוסל לא [ומיפסלן] בלילה מלאחר משקעו, כמו כן כששיקעו בשקיעת החמה הפוסל במתירין סוב לא תפסל בלילה אף כי העלהו בלילה, אבל שמא דמצריכין שיקוע אי ליכא למיגזר. ויהא פי׳ לא נחוש דליך יעשו טוב, שידעו שבשקיעת החמה נעשים אינו אלא משום פסול לילה וכ״ש דפסול לילה נופיה פוסלתן למתירין ולא יעשו כלל טוב. אלא ודאי הטעם כדפי׳ שלא יאמרו דכל הלילה היה משוקע